

Legaten

Een legaat geven (legateren) aan een goed doel gebeurt door middel van een testament. Een testament is geldig indien het correct is opgemaakt, zijnde eigenhandig geschreven, gedateerd en ondertekend. Het kan bij een vertrouwenspersoon berusten, of neergelegd bij een notaris. Naast het handgeschreven bestaat ook het notariële testament.

Verre familie betaalt hogere successierechten dan naaste familie. Die successierechten verschillen overigens in Vlaanderen, Wallonië en Brussel. Een testament is altijd strikt individueel. Man en vrouw kunnen dus nooit een gezamenlijk testament opmaken. Belangrijk is duidelijk te stipuleren wie de begunstigde is. 'Evangelisatie' is niet zo duidelijk, 'vzw Kerk en Media' wel.

In het geval er kinderen of een partner zijn, kunnen zij het bedrag van het legaat verminderen door het zogeheten voorbehouden erfdeel in te roepen. Dat is het minimumdeel hen door de wet gewaarborgd.

Een recent fenomeen is het duolegaat. U wil misschien iets nalaten aan de organisatie die u al bij leven steunde, maar dan blijft minder over voor nicht of neef. Door een duolegaat kunnen zij evenveel krijgen, terwijl het goede doel toch rijkelijk wordt gesteund. Concreet: niet de familie betaalt de successierechten, maar een door de staat erkende organisatie. Zij is bovendien de staat een kleiner bedrag verschuldigd. Zo kan dat als resultaat hebben dat, door de verschillende belastbare schijven te verrekenen, verre familie toch behoorlijk erft én het goede doel wordt gespijsd. Het specifieke goede doel moet wel erkend zijn.

Legaten helpen de plannen en idealen van mensen in leven te houden. © Belga

Erfenis voor het goede doel

Erik De Smet

Aan een organisatie of een kerkelijke instelling een deel van de erfenis nalaten is van alle tijden. Toch stijgt vandaag het belang van het zogeheten legaat. De vergrijzing en kleinere gezinnen maken immers dat niet weinigen overwegen geld na te laten aan een caritatieve organisatie. Zelfs fiscaal kan het aantrekkelijk zijn geld na te laten aan een goed doel.

ALS GEVOLG VAN de vergrijzing en de hoge welvaart die velen kennen sinds de jaren 1950 komt (in de toekomst) veel geld vrij. Liever dan de fiscus de erfenis te laten afromen (zoals de wet voorziet), kiezen steeds meer mensen ervoor bij testament een deel van hun erfenis te schenken aan een goed doel. Niet te verwonderen dat organisaties ook via dit blad mogelijke legaat-schenkers willen aanspreken.

Zelfs auto's

De wet laat toe te legateren aan verenigingen zonder winstoogmerk, de zogeheten vzw's. Aldus kan een deel van iemands bezit over de grens van de dood bijdragen tot de verwezenlijking van de idealen of de levensbeschouwing van die persoon. Vroeger kwamen vooral kerkelijke ontvangers zoals kerkfabrieken, bisdommen en congregaties in aanmerking, vandaag laten meer mensen het oog vallen op hun favoriete niet-gouvernementele organisatie.

Er bestaan verschillende formules, maar steeds moet er een geldig testament zijn opgemaakt. Een legaat kan bestaan uit een vast bedrag, een procentueel aandeel van de hele erfenis of het deel dat overblijft nadat alle andere

wilsbeschikkingen werden uitgevoerd. Ook huizen, gronden, kunstvoorwerpen en zelfs auto's kunnen gelegateerd worden.

Voor een aantal caritatieve organisaties maken legaten inmiddels een flink deel uit van hun inkomsten. Enkele voorbeelden? Damiaanactie ontving in 2006 meer dan 1,8 miljoen euro aan legaten. Plan International 216.000 euro en Welzijnszorg een kleine 130.000 euro. In 2006 ontving Broederlijk Delen 207.000 euro, vorig jaar 1,8 miljoen. Kerk in Nood/Oostprijesterhulp en haar zusterorganisatie Hulp in Nood verwierven vorig jaar 1,7 miljoen aan legaten.

Philip Dingemans, directeur van Kerk in Nood/Oostprijesterhulp: „Voor ons zijn legaten een heel belangrijke bron van inkomsten. Nadeel is dat je daarbij nooit inschatten kunt hoe groot je totale inkomsten tijdens een bepaald jaar precies zullen zijn. Een plots vrijgekomen legaat kan de jaarresultaten sterk vertekenen. Dat gebeurde enkele jaren geleden, toen wij, geheel onverwacht, een zeer grote som toegewezen kregen. De meeste legaten zijn echter 'kleintjes' van 1.000 of 2.000 euro. Samen vormen zij natuurlijk ook een fraai bedrag.”

Marc Vertommen is bij Broederlijk Delen verantwoordelijk voor legaten. Hij wijst op de stijgende

belangstelling voor legaten. „Personen die bij ons aankloppen met vragen, ontvangen doorzichtige informatie over onze werking plus basisinformatie over legaten. Dat volstaat in de meeste gevallen. Sommigen regelen een afspraak. We luisteren dan naar de wensen en proberen deze te vertalen. We bieden een gepersonaliseerde aanpak, waarbij mensen volstrekt vrij blijven in hun beslissing. We hebben dan ook geen zicht op wat uiteindelijk in het testament komt te staan. Meestal worden immers meerdere goede doelen opgenomen in een testament. We raden ook steeds aan de notaris te raadplegen.”

Vadertje Staat

Wat motiveert legaat-schenkers? Vertommen: „De naam Broederlijk Delen boezemt hen vertrouwen in. Meestal zijn legaatgevers mensen die ons al vele jaren met giften steunen. Het hele beslissingsproces duurt makkelijk weken en maanden. Vaak valt hen een last van de schouders, zodra na rijp beraad de knoop werd doorgehakt.” De uiteindelijke beslissing komt een organisatie pas te weten zodra het testament 'opvalt', zoals dat heet. Een testament kan tot het overlijden immers steeds worden herroepen.

Kan een legaat ook worden geschonken onder bepaalde voorwaarden, bijvoorbeeld om specifiek projecten in Congo te steunen? „Iemand kan dat best vragen,” zegt Marc Vertommen, „maar zal een bepaald project nog bestaan op het moment van het overlijden? Wij leggen altijd uit dat Broederlijk Delen een solidariteitsprincipe hanteert. Alles gaat in één pot, en die som wordt verdeeld over onze partnerorganisaties op basis van concrete dossiers en procedures. Kan de vzw de wensen van de legaat-schenker niet vervullen, dan is het haar morele plicht het legaat te weigeren. Maar wil iemand bij testament bijvoorbeeld projecten tegen kinderarbeid steunen, dan zullen dergelijke initiatieven bij ons steeds te vinden zijn.”

Groeiend is het aandeel duolegaten (zie hiernaast). De wettelijke regeling hieromtrent bestaat al enkele jaren, maar sinds kort promoot de sector deze fiscaal interessante oplossing. Liever dan Vadertje Staat zijn deel te laten, kan de legaat-schenker op deze manier er voor zorgen dat bezit en ideaal samenvloeien. Of zoals een organisatie het uitdrukt: „Jouw plannen leven voort. Ook na je dood.”

De vermelde organisaties drukken geen voorkeur van de redactie uit.